

SAKSFRAMLEGG

Til:
Fakultetsstyret for HSL-fakultetet

Møtedato:
27.10.2021

Sak:

Gjennomgang av basis på HSL-fakultetet

Innstilling til vedtak:

Fakultetsstyret slutter seg til dekanens forslag om justering av basisfordelingen på fakultetet slik det fremgår av tabell 7 i saken.

Innledning

I forbindelse med budsjettfordelingen for 2021 ba fakultetsstyret dekanen legge frem en vurdering av om forskjellen i basistildelingen internt på fakultetet er på et rimelig nivå, og vurdere tiltak dersom det er grunnlag for endring. I sak FS-23/21 (*Videre oppfølging av styrevedtak i 2020 knyttet til den økonomiske situasjonen på HSL-fakultetet*) ble instituttene og sentrenes vurderinger knyttet til basisjusteringer lagt frem, samtidig som dekanen foreslo å legge frem en egen sak for fakultetsstyret hvor en ut fra objektive kriterier vurderer dagens basisfordeling på fakultetet. Denne gjennomgangen vil kunne danne grunnlag for mindre justeringer av basis for enhetene ved fakultetet. Fakultetsstyret sluttet seg til dekanens forslag.

Basisfordelingen på HSL-fakultetet ble sist gjennomgått i 2014 i sak FS-25/2014. Metodikken i gjennomgangen i herværende sak vil bygge på de samme elementene som saken fra 2014.

Fordelingen av basistildelingene er i stor grad historisk betinget. Dekanen vil i denne saken gjøre kort rede for de forskjellige grunnelementene i fordelingen, men vil ikke gå nærmere inn i detaljer på historikken bak de ulike vedtakene som har gitt den basisfordelingen som fakultetet har i dag.

Basistildelingen

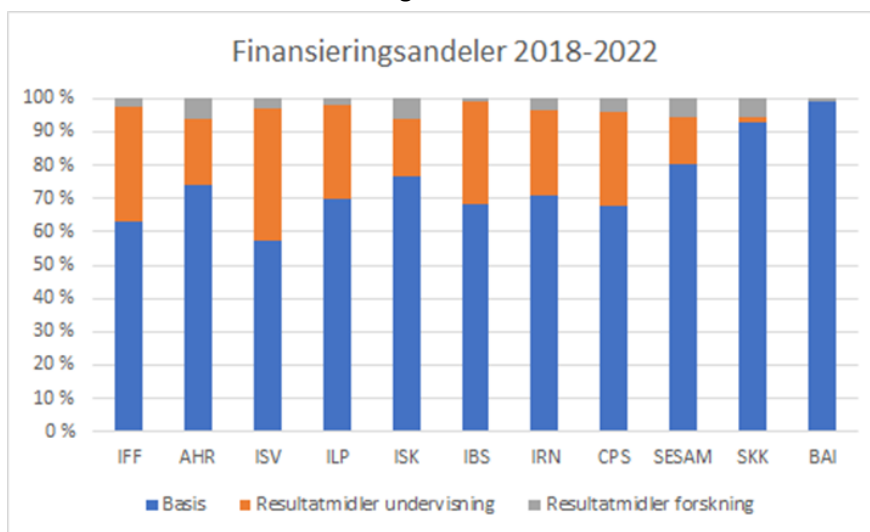
Basistildelingen er en del av grunnfinansieringen av driften til enhetene, og er i hovedsak ikke knyttet til bestemte formål. Basistildelingen skal sikre stabilitet og langsiktighet. Størrelsen på basistildelingen er historisk forankret og avhenger av flere tidligere forhold, noe som også gjør at

basistildelingen er vanskelig å vurdere/analysere. Størrelsene på basis er ikke utarbeidet kun etter kvantitative parameter, men også ut fra andre forutsetninger:

- Noen fag har dårligere forutsetninger for å tiltrekke seg store studentgrupper enn andre, og har dermed dårligere forutsetninger for å skaffe til veie resultatmidler. Enheter som har mange fag i denne kategorien, vil ha behov for en relativt høyere basistildeling dersom inntektene samlet sett skal strekke til for å dekke utgifter til lønn m.m.
- Flere av de små sentrene har mindre tilgang på resultatmidler som følge av at de ikke har egne studieprogram. Disse enhetene vil ha en relativt sett høyere basis.
- Enheter kan ha fått økt basis på grunn av spesifikke kostnader knyttet til oppgaver/ansvarsområder som er vanskelig å justere for på andre måter enn gjennom basistildelingen.

Basistildelingen til enhetene deles inn i generell- og spesiell basis. Ved fastsetting av generell basis tas det utgangspunkt i basistildelingen fra året før, så hensyntas lønns- og prisstigning, nye fag og øvrige tiltak og vedtatte prioriteringer som er av permanent karakter. Innenfor spesiell basis derimot hensyntar man ikke tidligere år. Her legges det inn tiltak som ikke er av strategiske eller permanente karakterer (altså tiltak av midlertidig karakter), dette kan for eksempel være startbevilgning til nye studieplasser. Ettersom spesiell basis er gjenstand for behandling det aktuelle budsjettåret/-årene, vil denne saken kun omhandle generell basis.

Grafen nedenfor viser finansieringsandeler for årene 2018-2022 for alle enhetene:

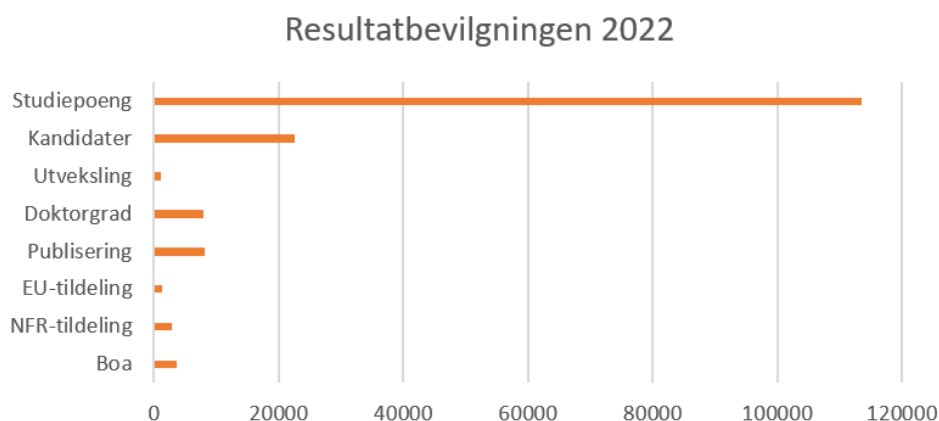
Som vi ser av grafen over er det ulik grad av basisfinansiering ved de ulike enhetene. Det kan være flere årsaker til at det er slik, og det er heller ikke ei målsetting at alle enhetene skal ha samme basisandel. Høy basis er heller ikke alltid en fordel. Ved eventuelle kutt i basis, som blant annet ble gjort i budsjettfordelingssaken for 2021, vil de med høyest basis få det største kuttet.

Resultattildelingen

Resultattildelingen – eller den resultatbaserte finansieringen – er en konsekvens av hva som oppnås på indikatorene i finansieringssystemet. Formålet er å knytte økonomiske insentiver til de sektormålene som er satt av kunnskapsdepartementet. Den resultatbaserte finansieringen deles inn i åpen og lukket ramme. I den åpne rammen får enhetene uttelling ut fra egne resultater på indikatorene. Det betyr at enhetene får økte budsjettammer dersom de har en økning i studiepoeng, kandidater, doktorgradsstudenter eller utvekslingsstudenter

sammenlignet med foregående år. Prinsippet for lukket ramme innebærer en omfordeling mellom institusjonene av et fast samlet beløp for sektoren for hver av disse fire indikatorene; publikasjonspoeng, EU-midler, NFR-midler og øvrige bidrags- og oppdragsinntekter.

Bevilgningen i 2022 til HSL-fakultetet er på 496 millioner kroner. Av disse utgjør over 161 millioner kroner (32,5 %) den resultatbaserte finansieringen. Det er store forskjeller på hvor mye hver av de åtte indikatorene bringer inn av midler til fakultetet, noe som illustreres i grafen nedenfor.

(Tall i hele tusen)

Vi ser at studiepoengene utgjør omtrent 70% av den samlede resultatbevilgningen og at kandidatmidler utgjør 14%. Dette er de to største inntektskildene innenfor resultatbevilgningen. Den klart største delen av resultatbevilgningen kommer med andre ord fra utdanningssiden.

Endringer i finansieringsmodellen

I 2017 ble finansieringsmodellen endret, vi fikk to nye indikatorer og det ble gjort endringer i eksisterende indikatorer. Disse endringene trådte i kraft fra og med 2018-budsjettet ved UiT. Kandidatmidler ble innført som en indikator, herunder seks fagkategorier (A-F), fordelt over to nivåer. Endringen førte til at studiepoengene fikk en lavere sats, da summene for den totale tildelingen ikke ble endret. Det vil si at tidligere ble totalsummen fordelt på studiepoeng og utveksling, mens fra og med 2018 ble totalsummen delt på studiepoeng, utveksling og kandidater. Doktorgrader ble i tillegg flyttet fra lukket ramme og over til åpen ramme. Innenfor lukket ramme kom det også et nytt insentiv, BOA-midler. Da midler fra EU og fra Forskningsrådet allerede var en del av finansieringssystemet, ble det nye BOA-insentivet den forskningsfinansieringen som skjer fra andre kilder enn EU og NFR. Insentivet ble finansiert gjennom å flytte midler fra basiskomponenten.

<i>Åpen ramme</i>			<i>Lukket ramme</i>		
Gammel	Studiepoeng	(utdanning)	Gammel	Doktorgrade	(forskning)
	Utveksling	(utdanning)		NFR-midler	(forskning)
Ny	Studiepoeng	(utdanning)		EU-midler	(forskning)
	Utveksling	(utdanning)		Vit.publisering	(forskning)
	Kandidater	(utdanning)	Ny	NFR-midler	(forskning)
	Doktorgrader	(forskning)		EU-midler	(forskning)
				BOA-midler	(forskning)
				Vit.publisering	(forskning)

Innføringen av kandidatmidler gjorde at de enhetene som hadde en relativt lavere andel kandidater sett opp mot andel studiepoeng fikk en lavere tildeling.

Sammenligning av basis mellom enhetene

For å foreta en vurdering av dagens basisfordeling, velger dekanen å ta utgangspunkt i de samme parameterne som ble brukt ved gjennomgangen i 2014: basistildeling per resultatkroner, basistildeling per vektet resultatkroner, basistildeling per studiepoengkroner og basistildeling per forskningskroner. I tillegg vil det gis en oversikt over effekten av endringen ved innføring av kandidatmidler sett opp mot tidligere studiepoengmidler. Resultatene av disse beregningene vil bli sett opp imot finansieringsandelen ved de ulike enhetene. Gjennomgangen tar kun for seg instituttene ved fakultetet. Årsaken til at dekanen i denne saken har valgt å ikke vurdere basistildelingen til sentrene og administrasjonen opp mot de øvrige enhetene ved fakultetet er flere. Sentrene er hver for seg små, har en annen oppgavesammensetning, og er i all hovedsak finansiert ved basistildeling/strategiske tildelinger. Dette gjør det vanskelig å sammenligne med instituttene. Felles for alle sentrene er også at finansieringen inn til fakultetet er av nyere dato (alle er kommet etter første innføring av nasjonal finansieringsmodell og nettobudsjettering). For administrasjonen ved fakultetet er det, og har det som kjent vært gående prosesser som i større grad styrer det samlede antallet årsverk som skal knyttes til administrasjon.

Modell 1 ser på gjennomsnittlig resultatmidler totalt (forskning og undervisning) i forhold til gjennomsnittlig basis i perioden 2018-2022. Basert på dette får vi et måletall "Basiskroner per resultatkroner" både for de enkelte enhetene og for fakultetet samlet. Dette måletallet viser hvor mye basis hver enkelt enhet har brukt for å generere en resultatkroner.

Kolonnen "Ny basis" er en fiktiv basisutregning basert på alle enhetenes gjennomsnittlige "basis per resultatkroner" og viser størrelsen på basistildelingen hvis alle enhetene skulle hatt samme forholdstall mellom basis og resultatmidler. Dette gjelder for alle fire modellene.

Tabell 1:

Institutt	Gj.snitt resultatmidler 2018-2022 (tall i tusen)	Gj.snitt basis 2018-2022 (tall i tusen)	Basis per resultatkrone	"Ny basis" (tall i tusen)	Endring
IFF	7 585	12 915	1,70	17 448	35 %
AHR	7 570	21 665	2,86	17 414	-20 %
ISV	17 255	23 330	1,35	39 692	70 %
ILP	44 104	103 072	2,34	101 455	-2 %
ISK	15 835	52 410	3,31	36 427	-30 %
IBS	10 515	22 567	2,15	24 188	7 %
IRN	3 999	9 867	2,47	9 199	-7 %
SUM	106 863	245 824	2,30	245 824	0 %

Modell 2 ser på gjennomsnittlig vekta resultatmidler (forskning og undervisning) opp mot gjennomsnittlig basis i perioden 2018-2022. Vi har her valgt å doble vektingen av forskningsmidler ut fra et argument om at resultattildelingen knyttet til forskning er lav i forhold til undervisning, og at dette kan virke urimelig for de enheter med dårlig studentrekruttering, men høy forskningsaktivitet. Basert på dette får vi måletallet "Basiskroner per vekta resultatkrone" både for de enkelte enhetene og for fakultetet samlet. Dette måletallet viser hvor mye basis hver enkelt enhet har brukt for å generere en vekta resultatkrone.

Tabell 2:

Institutt	Gj.snitt vekta resultatmidler 2018-2022 (tall i tusen)	Gj.snitt basis 2018-2022 (tall i tusen)	Basis per vekta resultatkrone	"Ny basis" (tall i tusen)	Endring
IFF	8 105	12 915	1,59	16 872	31 %
AHR	9 294	21 665	2,33	19 346	-11 %
ISV	18 556	23 330	1,26	38 624	66 %
ILP	46 870	103 072	2,20	97 559	-5 %
ISK	19 910	52 410	2,63	41 443	-21 %
IBS	10 882	22 567	2,07	22 652	0 %
IRN	4 482	9 867	2,20	9 329	-5 %
SUM	118 099	245 824	2,08	245 824	0 %

Modell 3 ser på gjennomsnittlige studiepoengmidler i forhold til gjennomsnittlig basis i perioden 2018-2022. Basert på dette får vi måletallet "Basiskroner per studiepoengkrone" både for de enkelte enhetene og for fakultetet samlet. Dette måletallet viser hvor mye basis hver enkelt enhet har brukt for å generere en studiepoengkrone.

Tabell 3:

Institutt	Gj.snitt studiepoengmidler 2018-2022 (tall i tusen)	Gj.snitt basis 2018-2022 (tall i tusen)	Basis per studiepoengkrone	"Ny basis" (tall i tusen)	Endring
IFF	6 628	12 915	1,95	21 607	67 %
AHR	4 500	21 665	4,81	14 670	-32 %
ISV	12 714	23 330	1,84	41 448	78 %
ILP	31 456	103 072	3,28	102 550	-1 %
ISK	9 389	52 410	5,58	30 609	-42 %
IBS	8 002	22 567	2,82	26 086	16 %
IRN	2 716	9 867	3,63	8 855	-10 %
SUM	75 404	245 824	3,26	245 824	0 %

Modell 4 ser på gjennomsnittlige forskningsmidler i forhold til gjennomsnittlig basis i perioden 2018-2022. Basert på dette får vi måletallet "Basiskrone per forskningsmidlerkrone" både for de

enkelte enhetene, og for fakultetet samlet. Dette måletallet viser hvor mye basis hver enkelt enhet har brukt for å generere en forskningsresultatkrone.

Tabell 4:

Institutt	Gj.snitt forskningsmidler 2018-2022 (tall i tusen)	Gj.snitt basis 2018-2022 (tall i tusen)	Basis per forskningskrone	"Ny basis" (tall i tusen)	Endring
IFF	521	12 915	24,81	11 387	-12 %
AHR	1 724	21 665	12,56	37 723	74 %
ISV	1 301	23 330	17,94	28 458	22 %
ILP	2 766	103 072	37,27	60 508	-41 %
ISK	4 075	52 410	12,86	89 141	70 %
IBS	368	22 567	61,41	8 040	-64 %
IRN	483	9 867	20,43	10 567	7 %
SUM	11 236	245 824	21,88	245 824	0 %

Tabellen under oppsummerer de fire modellene og viser endringen i basis hvis hver enkelt enhet skulle fått like mye basis per resultatkrone.

Tabell 5:

Institutt	Gj.snitt basis 2018-2022 (tall i tusen)	Modell 1	Modell 2	Modell 3	Modell 4
IFF	12 915	35 %	31 %	67 %	-12 %
AHR	21 665	-20 %	-11 %	-32 %	74 %
ISV	23 330	70 %	66 %	78 %	22 %
ILP	103 072	-2 %	-5 %	-1 %	-41 %
ISK	52 410	-30 %	-21 %	-42 %	70 %
IBS	22 567	7 %	0 %	16 %	-64 %
IRN	9 867	-7 %	-5 %	-10 %	7 %

Som nevnt er det ikke et mål at alle enhetene skal ha like mye basis per resultatkrone, noe som ville gitt svært uheldige konsekvenser. Det vi imidlertid kan lese ut fra tabellen over, er at ISV peker seg ut som en enhet med en svakere basisfinansiering enn de øvrige enhetene uansett hvilken av de fire modellene det måles ut fra. Dette underbygges også av grafen tidligere i saken som viser finansieringsandeler, hvor ISV ligger lavest av alle enhetene med en basisandel på 57 %. Gjennomsnittlig basisandel for enhetene ved HSL-fakultetet ligger på 75 % (69 % for instituttene).

I tillegg til modellene ovenfor, har vi sett på effekten av innføringen av kandidatmidler i budsjettfordelingsmodellen fra 2018, hvor studiepoengmidler ble nedtonet. Vi vil se på om det er noen enheter som har kommet mer uheldig ut enn andre ved denne endringen. For å gjøre dette har vi tatt utgangspunkt i årene 2017 og 2018 når endringen ble innført. I 2017 var satsen for studiepoeng høyere enn hva den var i 2018 når kandidatmidler ble innført. Vi har derfor estimert hva enhetene ville fått i studiepoengmidler dersom satsen for studiepoeng ikke hadde blitt redusert (2017-sats justert for lønns- og prisvekst) og kandidatmidler ikke hadde blitt tatt med i fordelingsmodellen. Dette har vi sammenlignet med hva de fikk til sammen i studiepoengmidler og kandidatmidler i 2018.

Institutt for barnevern og sosialt arbeid (IBS) og Institutt for reiseliv og nordlige studier (IRN) var ikke en del av HSL-fakultetet i 2017, men vi har beregnet hva de ville ha fått i studiepoengmidler hvis de hadde vært en del av HSL.

Tabell 6:

Institutt	Studiepoengmidler 2017 (tall i tusen)	Studiepoengmidler 2018 (tall i tusen)	Kandidatmidler 2018 (tall i tusen)	Sum studiepoeng og kandidatmidler 2018 (tall i tusen)	Estimerte studiepoengmidler 2018 etter gammel ordning (tall i tusen)	Endring
IFF	6 377	6 193	154	6 347	7 327	15 %
AHR*	4 408	3 835	691	4 526	4 558	1 %
ISV*	11 759	9 992	2 202	12 194	11 904	-2 %
ILP	30 755	25 531	7 459	32 990	30 630	-7 %
ISK	9 542	8 459	1 593	10 052	10 056	0 %
IBS**	6 812	9 854	2 163	12 017	11 848	-1 %
IRN**	2 880	2 600	386	2 986	3 098	4 %

* fusjon IAS splittet mellom AHR og ISV

** IBS og IRN var en del av IRS fak, men vi har beregnet hva de ville hatt etter HSLs modell i 2017 og 2018

Som vi kan se ut fra tabellen over er det IFF som kommer dårligst ut ved endringen. Dette skyldes at hovedtyngden av IFFs resultattildeling kommer fra emnene ex.phil og ex.fac. Vridningen av midler fra studiepoeng til kandidater har dermed bidratt negativt for IFF.

Endring av basis

Dekanen mener at det med bakgrunn i de matematiske modellene ovenfor kan argumenteres for at ISV *relativt sett* har en dårligere basisfinansiering enn de øvrige instituttene ved fakultetet. Videre tallfestes det i tabell 6 hvilken effekt innføringen av kandidatmidler har hatt for instituttene på fakultetet, og at IFF er det instituttet som ikke overraskende har kommet dårligst ut av denne endringen. Innføringen av kandidatmidler er en villet politikk, og det vil være feil å gjennomgående justere for denne politikken i ulike budsjettfordelingsmodeller i sektoren. Likevel oppleves det ikke som rimelig at IFF fikk en vesentlig reduksjon i sine tildelinger som følge av denne innføringen.

Med utgangspunkt i det ovenstående, ønsker dekanen å foreslå en mindre basisjustering for IFF og ISV.

Med utgangspunkt i at det ikke ligger frie basismidler på fakultetet, må en eventuell økning i basistildelingen til enheter følges opp av en tilsvarende reduksjon i basistildelingen for andre enheter eller formål. En kan redusere tildelingen til fakultetets fellesutgifter (drift, administrasjon, strategiske midler), omfordele mellom de faglige enhetene ved fakultetet, eller en kombinasjon av disse. Dekanen ønsker ikke å foreslå en reduksjon av det strategiske handlingsrommet fakultetet har. Dette anses også å være i tråd med de signaler fakultetsstyret har gitt tidligere. Den samlede administrasjonen ved fakultetet, inkludert dimensjoneringen av den, er inne i en egen prosess, og dekanen ser det som vanskelig å foreslå en reduksjon i tildelingen til dette området (ut over de reduksjoner som allerede tas gjennom ABE-kuttene). En reduksjon i rammene til de øvrige faglige enhetene ved fakultetet er selvsagt heller ikke ønskelig, men dekanen vurderer det som det mest aktuelle alternativet per nå.

Ved en omfordeling mellom enhetene, kan en på samme måte som en er målrettet i hvem som bør få økning, være målrettet i hvem som bør få reduksjon. Ut fra de modellene som er presentert over, er det ingen enheter som entydig peker seg ut som å ha bedre basistildeling

enn andre. Dekanen vil derfor foreslå en omfordeling med økning av basistildelingen til IFF og ISV ved at det tas en relativt sett lik reduksjon hos øvrige enheter.

Da dette er en mindre basisjustering foreslås det at alle enhetene, unntatt IFF og ISV, får et trekk i sin basistildeling på 0,5 %. Dette gir 1,185 mill. kr til omfordeling. Det foreslås en fordeling mellom IFF og ISV på henholdsvis 25 % og 75 %. Tabellen nedenfor viser basistildeling i 2022 og effekten av de foreslåtte endringene.

Tabell 7:

Institutt	Basis 2022 før justering (tall i tusen)	Basis etter justering (tall i tusen)	Endring i basis i kroner (tall i tusen)	Endring i basis i %
IFF	13 943	14 239	296	2,1 %
AHR	22 372	22 260	- 112	-0,5 %
ISV	23 790	24 679	889	3,7 %
ILP	114 458	113 886	- 572	-0,5 %
ISK	53 443	53 176	- 267	-0,5 %
IBS	22 180	22 069	- 111	-0,5 %
IRN	9 880	9 831	- 49	-0,5 %
CPS	3 190	3 174	- 16	-0,5 %
SESAM	4 056	4 036	- 20	-0,5 %
SKK	2 537	2 524	- 13	-0,5 %
BAI	4 948	4 923	- 25	-0,5 %
SUM	274 797	274 797		

Basis 2022 er foreløpig basistildeling og vil bli endelig vedtatt i saken om budsjettfordeling i desembermøtet.

Oppsummering

Det å vurdere basistildelingen er en kompleks og utfordrende oppgave. Dette delvis fordi det er mange elementer å hensynta innenfor en basistildeling, og dels fordi historikken rundt tidligere vurderinger er vanskelig å få oversikt over. Alle enhetene på HSL-fakultetet ønsker høyere basis. Flere påberoper seg å være generelt underfinansiert, mens ingen har meldt inn at de er overfinansiert. HSL-fakultetet har ikke økt rammen til basistildelinger, så dersom en enhet skal øke sin basis, må dette gå på bekostning av andre enheter. Vurderingene rundt dette bør være av en slik art at de rettferdiggjøres også for de enhetene som taper bevilgning. UiT og HSL har i dag ingen økonomisk modell for endring av basis, men dekanen har i denne saken brukt gjeldende fordelingsmodell for å kunne gjøre mest mulig objektive vurderinger rundt basistildelingen på fakultetet.

Både for universitetet som helhet og på fakultet er det vanskelig å foreta store omfordelinger av basisbevilgningen fra et år til det neste. Dette skyldes at en stor del av enhetenes utgifter er bundet opp mot kostnader som lønn og infrastruktur. En eventuell større opptrapping/nedtrapping av aktivitetsnivået ved enhetene bør skje over tid, og være planlagt (omprioriteringer).

Det er på trappene en gjennomgang av studieporteføljen ved alle enhetene hos fakultetet, og ved UiT samlet. I denne sammenhengen er det fra universitetsledelsen tidligere spilt inn at en

ønsker å se på muligheten for justeringer av studieplasser som også kan få konsekvenser for de økonomiske rammene til enhetene. Videre er det satt ned et utvalg som skal se på finansieringsmodellen i UH-sektoren, en gjennomgang som på sikt vil kunne få konsekvenser for de finansieringsmodellene vi benytter ved UiT og HSL. Eventuelle større/helhetlige gjennomganger av basis ved fakultetet bør etter dekanens vurdering avvende til vi vet resultatet av det arbeidet som pågår.

Sonni Olsen
dekan

—

Frode G. Larsen
fakultetsdirektør

—

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur